
**Opinia Komitetu Polityki Naukowej
w sprawie Sprawozdania z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki w 2023 r.**

Dotyczy: Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki. Rok 2023 (pismo nr DN-WN.0774.1.2024.4.RM z dnia 29 marca 2024 r.)

Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2023 to dokument liczący 152 strony. W opiniowanej ewaluacji NCN stosuje system regularnie dokonywanej oceny - opracowany samodzielnie, na podstawie przeglądu procedur międzynarodowych. W efekcie, system taki pozwala badać trendy w obszarach służących korektom bieżącej polityki Centrum i planowaniu rozwoju. W tym celu zdefiniowano następujące sześć kryteriów ewaluacyjnych: naukowa doskonałość, transparentcja, równość względem procedur i poufność, wydajność i sprawność, dostosowanie do potrzeb, trwałość i skuteczność prorozwojowa. Kryteria te zostały zwięźle przedstawione w sprawozdaniu jako podstawa ewaluacji i zarazem struktura porządkująca sprawozdanie. Zestawienie zbiorcze wniosków z danych empirycznych oraz załączniki z danymi szczegółowymi zamykają opiniowany dokument. Warto odnotować, że materiał ten jest ważnym punktem odniesienia dla prac Rady NCN.

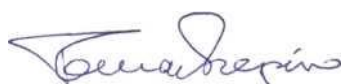
Rolą dokumentu jest stwierdzenie, w jakiej mierze - w procesie finansowania badań podstawowych, realizowanych w jednostkach naukowych w Polsce - NCN zachowuje najwyższe standardy oceny jakości projektów badawczych oraz oceny ich efektów. Dodatkowo, system ewaluacji służy ocenie dbałości NCN o stały rozwój potencjału badawczego naukowców. W ocenie Komitetu Polityki Naukowej przedstawiony dokument nosi znamiona wzorowego, a przedstawiona metodyka powinna być ważnym punktem odniesienia dla funkcjonowania uczelnianych systemów zapewnienia jakości badań.

Komitet Polityki Naukowej pragnie wnieść następujące dwie uwagi o charakterze szczegółowym, niemniej o istotnym znaczeniu dla polityki naukowej państwa.

Po pierwsze, w opinii o sprawozdaniu z działalności NCN za rok 2023 KPN wskazywał na znaczenie potencjału patentowego badań podstawowych. Ewentualne decyzje w tym obszarze wymagają wewnętrznych korekt regulacyjnych oraz interwencji w system ewaluacji działalności Centrum.

Po wtóre, w Sprawozdaniu z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2023, załączniki prezentują wartości wskaźników bibliometrycznych czasopism, w których ukazały się publikacje wykazane w raportach końcowych rozliczonych do 29.09.2023 r. Część

przywołanych wydawnictw to podmioty quasi-drapieżne, tzn. stosujące model biznesowy OPEN ACCESS (tj. BioMed Central, Copernicus Publications, Dove Medical Press, Frontiers, Hindawi, MDPI, Open Library of Humanities, PLOS). W opinii Komitetu Polityki Naukowej metodykę ewaluacyjną NCN należy wzbogacić o procedurę obliczenia kosztów związanych z wydawaniem artykułów w tych czasopismach. Dane takie są dostępne w raportach końcowych z badań dla każdej publikacji. Analiza tych danych pozwoli oszacować skalę niepokojącego zjawiska i ewentualnie wprowadzić racjonalne korekty w procedurach oceny dorobku prezentowanego we wnioskach o finansowanie projektów. Zasadę transparentności w kwestii niedopuszczalności finansowania publikacji quasi-drapieżnych należy rekomendować innym instytucjom w systemie nauki i szkolnictwa wyższego.

Tomasz Szapiro

Przewodniczący Komitetu Polityki Naukowej

Warszawa, 21.06.2024 r.